

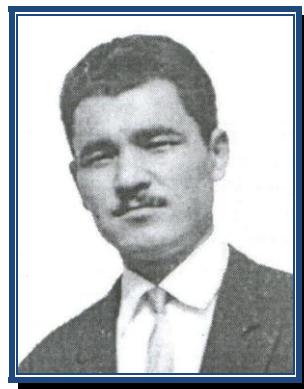

تۈركىن روپااغلارى

آراز محمد شاعرى

| آراما

كامپيوتدا يېغان: آ. گلى

آراز محمد شاعرى نينگ ترجيمه حالي

۱۹۷۳-۱۹۳۳

"عنشق يولونا جان ساتانلار ساغ بولسون،"

غام يولونا داش آتانلار ساغ بولسون،

ايندى اوئنۋەپ- اوسىن بالالار، بىزدىن،

"آرام" دىيىپ آت توغانلار ساغ بولسون."

حالقىنگ ويالى اوغلى، ايلينگ آر- نامئىسى قوراماقدا دۆرلى قىئنچىلقلارا، زندانىر، سۆرگۈنە دۆز گلن ادرمن، باڭىتىرىپتى آراز محمد شاعرى ۱۹۳۳-نجى يىلدا حازار ياقا كۆمۈشىپە- دە ياغتى جهانا غادام باسيار. اول اورتا مكىبى كۆمۈشىپە، بىندرشادا (حاضيركى بىندرتۈركىن) و كۆممەت غاوىز شاهىلرىنىدە تماملاپ، شەھسواردا سونگرا موغاللەئمچىلۇق تربىيە لە يان يوقارى اوقوو جايىنا گىرييار. آراز محمد ۱۹۵۵-نجى يىلدا ايلكى شەھسواردا سونگرا بولسا كۆممەت غاوىزدا موغاللەئمچىلۇق ادييار. ۱۹۵۷-نجى يىلدا دوستلارى نىنگ كۆمگى بىلەن "تۈركىن رويا غلارى" دىيىن كىتايچاسىنى "آرام" لاقماي بىلەن حالق كۆپچۈلىكىنە حؤۈرلۈيار. اول پەھلوى حؤۈرمىتى نىنگ تۈركىنارى حورلاب گلن ئاظالىم سىياسەتنا غارشى آياغا غالىيار. ۱۹۵۳-نجى يىلنىڭ ۲۹-نجى ژوئن آينىدا غاتناشان بىر سىياسى مىتىننگ- دە ۲۲ سانى تۈركىن بىيگىدى بىلەن بىلەن كۆممەت غاووزنىڭ حاوپسوزلۇق گۆيچىرى/ شهربانى سى طاراپىندان توسىساغ ادىلىپ، اىكى يىلنى زىنداندا و سۆرگۈنە گچىرملى بولىيار. زنداندان چىقاندان سونىڭ كۆپلۈچ ادبى مىنەلە لرە باش قوشۇپ، بىرناچە ياقىن دوستى بىلەن كلاسيك شاهىئىلارئەنئىنگ ادبى ميراثىنى يېغىناماغا و اولارى ايلە تاناتماغا سينانشىyar. آراز محمد اوندان باشغا- دا بىر تۈركىن بىيگىدى نىنگ آرزو- خىاللارئى صوراتلىنىدەن "آرزو" آدلۇ دىسسانى هم- دە "تۈركىن ناقللارى، آتا سۆزلىرى" يېغىنەسىنى- دا چاپ اتىرىماگە سينانشىپتىر. اما ئاظالىم پلک شاهىئىمئرا ماى بىرمان اونى توپىس من دىيىن چاغىندادا، ۴۰ ياشىندادا، ۱۹۷۳/۱۹۳۳-نجى يىلدا اليمىزدىن آليyar. اونونگ مازارى بولسا كۆممەت غاوىز شاهىلرىنىدە. مازار داشىندادا باشدا كىتىرن اونونگ دۆزىن سطىرلىرى يازىلان.

شاھئرئمئز تورکمن جمیتینیده بولوپ گچیان واقالارا بى پارخ غاراماندئر. اول ايچىنده دنگىز- درىا كيمين غۇوغانىنىڭ مۇوج اورياندىغىنى ئۆز سطىيرلىرىنە بىيان اديأر:

ساحر واغتىءى سن ھىچ باردىنگمىءى درىا؟
گۈردىنگمىءى، گۈركىپ نە آرام دورىا،
بىلدىنگمىءى سوو دۆبىي نە قادار غۇغا؟
سن يىنه بىل، من ھەم شول آرام درىا.

ارازىمەد اۆزۈنинىڭ بىر ماھال اوت بولوپ، پولاتلارى- دا دىشىدەكىنى نئغتايىار:

بىر ماھال اوت بولوپ، پولاتلار دشدىم،
غايىقى فالالاردان سىچراپ گچىم.

اولىنى سىلاماق، پاراحتىلەقلى دورموشى، آدامكارچىلىگى واصب ادip گلن شاھئرئمئز، اوسىسادى ماغانىمۇلۇدان ئىلھام آلان سۈزلىرىنى شىئىلە دىلە كىتىرىيأر:

انسان، گىرك يالان سۈزدن داش بولسون،
ياشولىمئز، ياش كىچىگە باش بولسون،
بالالارمئز، آفالارمئزدان گۈرۈپ،
بىر- بىرىنە اولارام سىئىداش بولسون.

يئنە- دە شاھىر بىيگىرىمنجى عاصلىدا اورشдан داش بولوپ پاراحتىلەقىدا ياشاماغى آرزولاب:

مردىليك گۈركىزمىن، مرده اوروش گىرك،
اولى پاھلىوانا گىنگ ميدان گۈرش گىرك،
اما ايندى بىيگىرىمنجى عاصلىدا،
ھەسىندىن ياغشى أرە ياراش گىرك.

ظالىملارا بىل، ساخوات ياراشماز،
ماظلوملارا بىل، شقاوات ياراشماز،
بىيگىرىمنجى گىرە- دارا عاصلىدا،
ائنسانلارا بىل، عداوات ياراشماز.

انسان گىرك، اليئە ياراغ آلماسىن،
حالقىنىڭ اكن اومنىت گۈلنى يولماسىن.

سۇيىگى- لىرىكا حم شاھئرئەئىنگ باش تئماسى بولوپدئر. اول گۈزىللىرى سۇيىمگى، ياراماز ياردان قاچا دورماقى واغئظ ادېپدىر. شاھئر بى سطىرلر آرقالى بىلکى- ده اۇز دورموشىندا باشدان گچىرن كأپىر آجى واقالارى يانگىساداندئر:

جرن دك گىزىديم ساحرا يۈزۈنده،
آوچىدان غافىلئم داغلار دۆزىنده،
حابارسىز اوق اوردى بىر قاراگۈزلى،
ايىدى مئدام اسىر قارا گۈزۈنده.

پىئنە- دە:

ياغشى آيال ايڭىر اوپى بەھىشت جاي،
پېرىشتە حم اونىڭ بولابىلمىز تاي،
اما يامان آيال هر اوپىدە بولسا،
اوى دوزاخىندا، اونى تىز آلسەن حوداي.

تۈركىمنصاھردا ايلكىنجى گۈزك روباغى يازماغا سىنانشان شاھئرئىز آراز محمد ھم ادیل پېرى خىام يالى مى يىچىپ، دوستلار بىلەن جم بولوپ، سئرداشلىقى- دا اوندأپدىر.

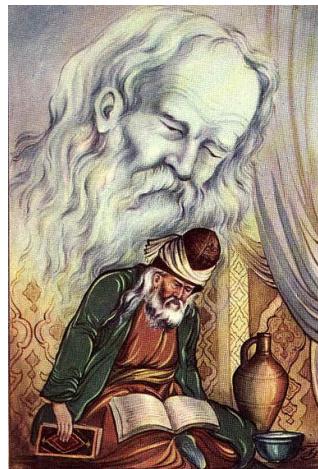
دوستلار! مىي ساغلىنگىزلا اىچىيارىن،
ساغ- سالامات بارلەنگىزلا اىچىيارىن،
حوشلوق بىلەن غوراپسىز مى مىلىسى،
يۈرۈك بىلەن بىرلىكىگىزە اىچىيارىن.

شاھئرئىنگ آغالا با قوشغولارئىدا دورموشىن زىرە نىپ، پىسىميسىتىك قاران حالاتلارئ نىنگ كۈپ بولاندىئەننا ھم غابات گلىيارىس. بىلەن دە اونونگ ياشان دورموش شرطلىرى، دوست سوماقلارдан چىن گۈرگۈسى بىلەن باغانلىقى بولسا گىرك:

بردى مانىڭ زاھەرلى جامى دۆنیا،
آلدى مندن ياغشىلۇق نامى دۆنیا،
شول جام بىلەن، شول نام بىلەن من يەنە،
ماھول وروپىرئن پنجمى دۆنیا.

اراز محمد شاعرى نىنگ باشىنى باشلان روباغچىلۇق سونغاتىئ تۈركىمنصاھرالى ياش شاھئرلارئىنگ آرسىندا ايىدى گىنگىن يايрадى.

آقىرات ئۆرگەلى

تۆركمن رويا غلارى

سوز باشى

عزيز ساقلانگ درده درمان بولانى،
حورمات ادينگ آداما سان بولانى،
اورش او دون ساوننگ، سويجي ديل بيلن،
ياراغ آماز اليه، انسان بولانى.

قوشغى، روباغى، غازال حايىسى دىلده آيدىلسا آيدىلسىن، تاپاودى يوق، اول يوركىن تورانسونگ، يوركىه او تورار.
شىغۇر دىيىلن سونغات، چىرچىلىك، بالي بير ملت يا- دا بلى بير ديله مخصوص دال، اول چاك تانامايار، شىغۇر
يوركىن جوشوب غاييان دويغولاردىر، بو- دا، أحتى حالقلاردا و دىللرده بير منگىزش.

من اوز دويغولارئمى، انه دىليمىدە شىغۇر اوستى بىلەن بىيان اتماگە سىنانشىدئم. بو سطىرلر او قوجىلارنىڭ كېپىنى گۇئىر،
يا- دا او لارنىڭ كېپىنى غاچىزار دىين پىكىر من- ده يوق، يۈنە تۆركمن دىلىنىدە يازىتلانلىغى اوچىن، تۆركمن صاحرا دا
حالقىنگ سوئيكىسىنى غازانار دىيىپ او يلايارىن. بلکى- ده، بو كىچىجىك اثر ياشلار ئ غىزئقلاندىرار و بو اوغورداقى
استعدادلارنى ئ سيناماغا آلىپ گلر. منىنگ اساسى ماقصادىم- دا شوندان عباراتدىر.

آراز محمد شاعرى
كۆممەت غاوىز ۱۳۳۶

من ينه آرام

جانىم بىر درىيا غام، تىن ينه آرام،
يۆرك ناوا يوق پىكىن، ينه آرام،
 يول يېتىرىپ، غام درىيا غرق بولانسام،
 دوشمان طعنه اورىيا، من ينه آرام.

ظاهرىم آرام

اومىد دفترىندە منم يازدىم نام،
اما هىچ آرزوومدان آلمادىم من كام
اومىد بىلەن ناكام لىقىدا يۆرگىم،
 بىر دۆنیا غوغادئر، ظاهرىم آرام.

كأته من اوسته

اوئن گىچە اول ياشىل چمن اوسته،
 دوداق، دوداق اوسته، تىن تىن اوسته،
 آغۇنىشىپ گچىرىدىك گىجانى شىيلە،
 كأ يارئم اوستقىمده، كأته من اوسته.

حۋوأسىم يوق غالماغا

ال اوزاتدىم، قوشى نارئىن يولماغا،
 دىشىم اوردىم، آلاسەندان آلماغا،
 دال دۈولقىپ، باغ يەقىلدە اوستىيمە، (دال=شاخە)
 باغ آستىندا، حۋوأسىم يوق غالماغا.

توبا قىلدى

اۇتن گىجه زۆلىپون چاشئىپ گىدى،
 آغىنىپ: "يرىمە گل" دىيىپ، گۆلدى،
 دىيدىم: "گۆنأ"، دىيدى: "قولاق آسمა، چۆن
 پىرىيمىز، كام آلتىپ، سونگ توبا قىلدى."

قارا گۈزۈنده

جىن دك گىزدىم ساحرا يۆزۈنده،
 آوچىدان غافىلئەم داغلار دۆزۈنده،
 حابارسىز اوق اوردى بىر قاراگۈزلى،
 ايندى مئدام اسىر قارا گۈزۈنده.

ساودىپ بولانوق

آى يۆزۈن ترک ادېپ، غايىدئپ بولانوق،
 عىشقىنگ اودون حالقا آيدىپ بولانوق،
 يىنه دوست يانىندا رازىنگ آيتىمانىڭ،
 يۆركىدأكى اودى سوودىپ بولانوق.

ساياتىندا بؤكىلىنگ

گىلىنگ دردىمىزى درىا دؤكىلىنگ،
 غەخانانى دۆپىدىن، بۆتىن سۆكىلىنگ،
 عىشق باغى نىنگ توخمون يۆركىدە اكىپ،
 گۈگىدىپ اونگ سایاسىندا بؤكىلىنگ.

ياغشىلەقدان يىتىمىن

يۇرک اىستار يار يائىندان گىتىمىن،
يار بولماسا گۆل- بوسناندا بىتىمىن،
من اىستارىن دردە درمان بولماغى،
تا آدىمئىز ياغشىلەقدان يىتىمىن.

عملسىز يالان سۆزه

شىكار اولدئم من- أ بىر قاراگۆزه،
آيلاندئم اىزىندادا داغلاردان دۆزه،
وادا بىر، وپا قىلماغىنا اما،
آداندئم من عملسىز، يالان سۆزه.

تىز سولوپ گىتىدى

بىر گۆلى ساقلاڭىم، بىيگە لىپ گىتىدى،
گۈرن انسغاب، بىر حوش بولوپ گىتىدى،
ائسغاماق گىزگىم آخر يىنده،
زاحمتىم هىچ ادىپ، تىز سولوپ گىتىدى.

الىمدن آلدى

گۆل دىيپ توتائىم بېتىن خار اولدى،
گۆل ايسلىان گۈونىمە يارا سالدى،
گۈونىمىنگ ايسلىكىن آخر تاپامدا،
اونى- دا باغان الىمدن آلدى.

آيرا ساتاندا

آى دولانىپ آشاق يۆزدىن باتاندا،
قارىء ماما ناقىل آيدىپ ياتاندا،
من گىزدىم سنى گۈزلەپ ھەرىدە،
مامانگ سنى، مندىن آيرا ساتاندا.

نيردىن تاپايىن؟

حۇودى بىلەن دىيىانگ "بىللەم آپايىن،
آغلاما، يات، اوستۇنگە ماخمال ياپايىن"،
بىللەنگان بىررائىك من بىھوش بولدوم،
بىلەمە يارىن، سىينىگى نيردىن تاپايىن؟

تارئىپسىز يىر

حؤوسلى سىنه سى منگىزأر مرمرە،
قوشا نارى داغىئىر، آراسىن درە،
اوئن گىچە سۆرچۆپ، مرمر درە دن،
قاچىئم آشاق، سۆيىجى تارئىپسىز يىرە.

اميم يوق

سن بولسانگ يائىمدا آصلا غامئم يوق،
دۆنیا ماتاسىندان زىزە كېميم يوق،
اما جفا قىلىپ، ترک اتسىنگ منى،
فالىقدان باشغا، اوңدا اميم يوق. (ام=درمان)

كۆمۆش اينجييک سرينه

گۈزۆمىز دريادئر، گۈز- قاش گىرن،
زىبىالارئنگ ايشى بىزه تىرنە، (terene = ناز، كىشمە)
قوربان بولسون يكە شىرىن جانئىز،
مرمر سينا، كۆمۆش اينجييک سرينه.

آلماغا گىلدىم

اوزاق يولدان يۆزۈنگ گۈرمائىگە گىلدىم،
جان ايسىلە سىنگ، جانئم بىرمائىگە گىلدىم،
اشىتىدىم ساتيانىڭ دىيىپ دوداقلارئنگىدان،
قىماتئنگ آيت، شوندان آلماغا گىلدىم.

جانئم قوربان

قىزلار اوچىن گلىپدىر عيد قوربان،
يۇرگەمىز دېلأپ گچىارلىر هر يان،
رسم بولوپدور هر جانا جان چالسىنلار،
قىزلارئنگ جانىنا منگ جانئم قوربان.

دوغىئىنگ آيت قىز

چئق ميدانا، گىلى قوربانلىق عيد، قىز،
غاخما بىزدن كاتە ائزئىنگا غايىت، قىز
بىز، جۆملە يىكىتلىر يۇرگەمىز سىنە،
بىزه مىل يىنگ بارمى، دوغىئىنگ آيت، قىز.

سېزه نام بولجاق؟

بىر گۈزۈنگ آيلاسانگ، گۈزە، نام بولجاق؟
 دوداقدان دادئىسانگ بىزە، نام بولجاق؟
 ياسىئىق دىپ بىزە پامئق سىنانگى،
 يىيگىت گۈونۆم آلسانگ سېزە، نام بولجاك؟

بىلەدى

ياغشى حايىئ، يامان حايىئ بىلەدى،
 جان حايىئ، جانان حايىئ بىلەدى،
 چىن دوستىن اوزۇنە دوشمان توتوندى،
 دوست حايىئ، دوشمان حايىئ بىلەدى.

سىنانگدا بولسام

حۇۋاسىم بار سىنىڭ گۈزىاشىئىڭ بولسام،
 گۆلسەم-دە، سولسام-دا، گۈزۈنگەدە بولسام،
 سەن گۆلسەنگ گۈزۈنگەدە، اما آغلاسانگ،
 يارماشىپ باشدان بۇى، سىنانگدا بولسام.

دەگمانى گچى

گۈزۈنینىڭ، اوقلارئىن ھە يانا ساچدى،
 دەگن يۆركىلىرى، تىزلىكىدى دشدى،
 شۆكۈر حوداي غالائىم بىر حاتاردان، چۇن،
 اوقلان اوقى، مانگا دەگمان گچى.

اڭلار گۈزلەرى

درىيا كىيمىن آغىپ دۇنياڭ گۈزلەرى،
موشتاق اولوپ باقسا قۇملار گۈزلەرى، (قۇم=تولقۇن، موج)
باقسا بىر يولوغچا يالنگىشلىق بىلەن،
يولوغچىنى يولدان اڭلار گۈزلەرى.

سن گل، بول مىمان

نفسينگ عيسى دك، بىر اولۇ جان،
تا سىدىن اوذاق من، يۆرگىم بىجان،
غىزغىن نفسينگە مىمان قىل منى،
يا آلغان يۆرگىمە سن، گل بول مىمان.

كۈپ لەتى بار

عىشقى اوپىون توتمانگ، مىللىتى بار،
عاشىقلارى سىلانگ، كۈپ عزىتى بار،
شاتلىق بىلەن غامدان يوغۇرلىپىئىر عىشق،
شاتلىق، هم غامى ئىننگ كۈپ لەتى بار.

بىلبيلى شىدا بىلەن

چىقدىم داغا، دانىشدىم حودا بىلەن،
درد بىرمه، بىرسىنگە بىر دوا بىلەن،
دىيدى: "كۈپ كائىنە، اگر عاشق سن،
همدستان بول، بىلبيلى شىدا بىلەن.

جىڭرىمېنگ شاراسىءى

كۈپ جفادان گۈزۈمىنگ آغى، قاراسىءى،
ميدام آغلار، ھىچ غۇتولماز ياراسىءى،
يارئىمان گۈریان جفامدان ايمىدىم،
قوصصا؛ بىشىن اۆز جىڭرىمېنگ شاراسىءى.

دادئرسئىن حوداى

حودايا، اى حودايا، اى حوداى،
يارى گۈردىم، عىشقىنا بولدىم من گدای،
سال يۆرگەنە رحمى، تأ حائىم گۈرۈپ،
بىر ذرە عىشقىندان دادئرسئىن حوداى.

گل وفا ات

وفانگ بىلەن وفانگى گل، سۈۋدا ات،
تىرنا، حاجت دال، قالبىنگ ساپا ات،
گلسىنگ اوئيونگ، گىتسىنگ، يولونگ، اۆزۈنگ بىل،
ايستە گل وفا ات، ايستە جفا ات.

جانانا بولالى

گل اىكىميىز تأ جانانا بولالىيئ،
بىرىميىز شمع، بىر پروانا بولالىيئ،
تأ حالايىق گۈرسۈن، قالسىن حاسراتا،
ايکى تن ده بىر روحانا بولالىيئ.

آنگەئىنگ باقىانگ

مېل يىنگ يوقدور، اېسم نا اوغرئن باقىانگ،
عىشق حالقاىئن ماخول بويۇنما داقىانگ،
اڭر باردىر، اېسم سانگا باقامدا،
ناما درّرو اوزۇنگ آنگەئىنگ باقىانگ؟

وفانى سىدن

درديم بار، ايستارىن درمانى سىدن،
تنىم بار، ايستارىن روانى سىدن،
دۇنيانى ياغتى ادن گۆل جمالئىنگا،
عىشقئىم بار، ايستارىن وفانى سىدن.

بىلىارىن

عاشىقدىئىغىمى بىلىائىنگى بىلىارىن،
غايىغىما شاد بوليانىنگى بىلىارىن،
ينه عىشق يۆزىندىن جان دىيىسم سانگا،
"دالى" دىيىپ گۆلىائىنگى بىلىارىن.

پىدادئر

هر كىم عاشق بولسا داشدان پىدادئر،
گۆلر يۆزى، اما حالى شىدادئر،
عاشىغىنگ گۆزلىرىندىن چەقان اوقلارئىنگ،
نه ياراسى نهـ ده جايى پىدادئر.

كاشكى

دېيدى: "ناما باقىانگ؟"، دېيدىم: "يۆزۈنگە"،

دېيدى: "ناما حايран؟"، دېيدىم: "سوزۈنگە"،

دېيدى: "نامه باطئل؟"، دېيدىم: "بىلەمۈق"،

پىسىاد اوستۇنە شاه- مات اولدوم گۈزۈنگ. (پىسىاد=صفحة شطرنج)

آھئى ئەندىم

عىشقتنىڭ گۆلۈنە موشتاق سىنامدا اكىم،

گۈزۈم ياشئىن مەدام دۆيىيونە دۈكۈم،

غۇنچاسىن ياشارئپ، تازە بىتىنە،

دوشمان آلدى، اوزۇم آھئى ئەندىم.

باقاماين

حۇۋاسىم بار ھىچ يۆرگى ياقماين،

مېينت حالقاسىن، حالق بويىنونا داقماين،

دۆنیاً غام آستىنداقا اوستۇمە چۈكسە،

دوست يۆزۈنە غامگەن بولۇپ باقاماين.

ظالئم پاھىز

گىشىمىزه قوييان يوقۇنگ كأن آغىز،

آشاغىندا بولدى آرقامئز ياغىز،

هرنە يانسام كۈپ، جفانگىدان حىزىز آز،

يۆزمۇنگ نالىت سانگا، اى ئەندىم پاھىز.

غامحانى

غامدان غاچىپ بارىارئن كا مىhana،
مالئم، جانىم ساتىيارئن من خُمحانا،
اما مى- ده، غايىغى بىلەن بىرىيگىپ،
دۇندرىيالار منى ماخول غامحانى.

درىيا دوشدى

من آغلارىن، يارئم مندن غاچدى دىيپ،
گۈزىياشئىم درىيا دك، باشدان گچى دىيپ،
كا باقسانىڭ گۈزۈمە، حالق گۈزۈم گۈزىزار،
گؤيە آى صوراتى درىيا دوشدى دىيپ.

حابارئن گتىر

تۆيس يۆركىن غان حاط يازدىم بىر سطير،
حودايا! حابارئم يارئما يتىر،
ياشئمى ئىۋرىنىدە مازا غاتىمادى،
غانىيم گۈرسە، نىلار، حابارئن گتىر.

گويە مانگا ياغسىن

حالقى حولق بىلەن شىكار ايلە گىن،
وفا بىلەن دوشمانى يار ايلە گىن،
باخلە كۈپىدۇر، حالق آراسىندا، آرام!
مۇرۇتلە اونلارى حار ايلە گىن.

گىدىن يوق

غارئپ بولدوم، يوردو مدان گلن يوق،
 انم دن-آتامدان حابار برن يوق،
 بى قارار گۈونىمدىن، انم، آتاما،
 حابار برمك اوچىن او با گىدىن يوق.

رامسەر ۱۳۳۵

بىتىرگىن

عزيز دوستا بىزدىن سالام يتىرگىن،
 اۋورلۇپ حابارئن مانگا گتىرگىن،
 سىنىڭ بىتىرجى ايشىنگ شو، اى كاغزىم،
 يالتانمانى ايشىنگ مئدام بىتىرگىن.

رامسەر ۱۳۳۵

أر گرک

يۇرك دىير: "گۈونقۇم آلان يار گرک،
 بۇسسان گرک، مئدام نووباحار گرک،
 عاقىل دىير: "يولداش بولۇپ منگ بىلەن،
 نوومىتلانغۇ ساوان زورلى ئار گرک.

يۇرگىم دىلدى

طېيغاتىنگ اوسۇپ حوش يازى گىلدى،
 بىلېيل ياز عىشقىنا، گۆل اۆستە گۆلدى،
 اما پايلاشىقدا مانگا يتن پاى،
 حازان بولدى، مئدام يۇرگىم دىلدى.

همه سىنه باشدئىر

نە دۆيىنیم حوش گچدى، نە بۇونئىم حوشدىئىر،
ارتە ليك او مىتىدان يۆرگىم بوشدور،
من كروؤن ائزىندا، اما يۆرگىم،
غايدىلى ئۆركەنگ ھمه سىنه باشدئىر.

اوندان بىتررأك

آتا غامى قىلىپىدىر سىنامى چاك،
انه مىنگ قوصصاسى ايلە يار ھلائىك،
دوغان غايىغىسىندان بولدوم سرگىردا،
دوسىتلارئنگ جفاسى، اوندان بىتررأك.

میدان غاما

يوغورلىپىدىر آصلا تن- و جان غاما،
بارلىقۇم بولوپىدىر گىنىڭ میدان غاما،
اومىدىلى حوش حابار گتىرسە بىر دوست،
يۆرگىمە دۇنيار اول، شو آن غاما.

ياران تاپىلماز

يۆرگىمەنگ دردىنه درمان تاپىلماز،
كۈونۆمەنگ جانىنا جانان تاپىلماز،
غام لشگەرە غارشى يۈريش گتىرجىك،
منگ بىلن ھەمستان ياران تاپىلماز.

حار بولارمى؟

قوصقا ساوان مانگا بىر يار بولارمى?
 يۆركەڭى حازان، باحر بولارمى?
 بو گۇن منگ ئامئما گۆلن عدولر،
 او گۇن هم حوشلۇغىمدان حار بولارمى?

باغرئىما دۆزسین

يۆرك اىستار مئدام حوش بولۇپ گۈسىن،
 عىش درىادا، قوو دك آغىنچىپ يۆزسىن،
 ئايىغى آوچى كىيمىن، اما يۆز افسوس،
 اىستىگى بار اوقون باغرئىما دۆزسىن.

كەمدىر

دۆنيا ئامى منگ قورسا غىمدا جەمدىر،
 آصلا دىيىمە، تىنیم بىر درىيا ئامدئر،
 ھە نە يائىپ، دىيىسم دوستلار بو ئامدان،
 حىزىز اونونگ بىر قەترە سەندان كەمدىر.

ئامدئر، ئام

ئام داغىنگ آستىندا دىيىدىم: "اى سۆتم،
 ساول باشدان، من اىستارىن دردە ام"
 داغا باردى سىسىم، ينه اۇرۇلدى،
 دىيىدى: "ئام چارە سى، يالنگىز ئامدئر، ئام.

قالبىنگا تاي

دېيدىم: "اى غام، يوق سانگا سينامدا جاي،
چون، يارئم بوكۇن قويدى سنگ جايئنگدا پاي"
دېيدى: "قاوما، يۆرک آشناسى من،
يارئنگ گىدر، گىرىدىر قالبىنگا تاي.

عىشقىنگ كېدرى

يۆرگىمدىن اوچدى عىشقىنگ كېدرى،
بووزhana منگىزدى اونگ قالان يرى،
ايلىكى گىتىدى، ايندى عىشقى نىلائىن،
داشا دگىپ سىندى باغىتم ساغرى.

شو رنگ-دە دير

يۆرک دايئم منىنگ بىلەن جىنگەدە دير،
گۈئىه گۈزۈم مئدام شىر، پلنگەدە دير،
دېيىيارىن: "منگ بىلەن قاوى چئقىش يۆرک!
هر يىرە گىتسىنگ- دە، گۈنگ شو رنگ- دە دير.

ال گۇئر

غام بىرىگىپ، درد بىلەن اوتدان بىر،
منگ بىلەن دوغانئما سالدىلار بىستىر،
اى درد! من راضى هر نە جفانىغا،
عازيز يىكە ناچارئىمدان ال گۇئر.

بىلەن يوق

تۆيس يۆركەن منگ يۆزۈمە گۆلن يوق،
غام دريادان نجاتىما گلن يوق،
ظاھئىرئەم گۈریالار، دىيىيارلر: "آرام"
يۆرگىمەدە غوغَا بار بىلەن يوق.

يۆرگەم بىرىدىم

غام، شاتلىق، توخمون يۆرگەمە بىرىدىم،
شاتلىق گۆل بىتمدى، غام گۆلدن درىدىم،
ياز حازاندان اووونچاڭدىر، اما من،
يازئىمان اووونچاڭ خازانئەم گۈردىم.

باھار اولماز

بىر يۆرگىم بار، هر كىمساگە يار بولماز،
حۆممەتلىدىر، موخانىسە زار بولماز،
ايىتىگى، ايلە سىن غەش اونگشۇغۇ ياز،
اما تأكىدىر، بىر گۆلدن باھار اولماز.

ھىچ، ھىچ

دىيدى: "كۆسدۆم، گلمرىن من ھىچ، ھىچ،
سنگ يۆزۈنگە گولمرىن من ھىچ، ھىچ،
دىيدىم: "ايستە وفا، ايستە جفا ات،
اوز مىل يىنگدىر، بىلمرىن من ھىچ، ھىچ.

بېشديم

اونگشوق دَگيرمِينىڭ آستتنا دوشدوْم،
 آوراندئم، كُول بولدوم، الكن گچىم،
 حامئر دك يايىلدىم عۆمۈر تامدئرما،
 غام اوّتدا يائىپ، بيهوده بېشديم.

دردینگ درمانى

دورموشىم بولوپىئر غامئىنگ زندانى،
 يۆركىدأكى دردینگ تاپىلماز سانى،
 هر يان باقسام، گۈزە دىنگە غام گۈرنر،
 ايسىم حاجان تاپىلار دردینگ درمانى؟

اوچغۇن دك اوچدۇم

بىر ماحال اوّت بولوپ پولاتلار دشدىم،
 غايىغى قالالاردان سئچراپ گچىم،
 عاشقئىنگ شوھىسى پاللاپ سۈننسىنگ،
 غام درىيا غرق بولوپ، اوچغۇن دك اوچدۇم.

سئرداش بولسون

ائنسان، گرک يالان سوزىدۇ داش بولسون،
 ياشولىمئز، ياش كىچىگە باش بولسون،
 بالالارمئز، آقالارمئزدان گۈرۈپ،
 بىر- بىرىنه اولا رام سئرداش بولسون.

آتشماز

مرد بولانى نامارد بىلەن ياتشماز،
 دوستدان غاچىپ، دوشمان بىلەن غاتشماز،
 بىر كىشى نىنگ دووزون، بىر گۈز داتسا،
 چاپسا- دا اوونونگ بىلەن آتشماز.

گۈرش گىك

مردىلىك گۈركىزمەن، مرده اوروش گىك،
 أولئ پالىوانا گىنگ ميدان گۈرش گىك،
 اما ايندى يىگەريمىنجى عاصىردا،
 ھمه سىندىن ياخشى أره ياراش گىك.

ياراشماز

ظالىملارا بىل، ساخوات ياراشماز،
 ما ئاظلوملارا بىل، شقاوات ياراشماز،
 يىگەريمىنجى گىرە- دارا عاصىردا،
 انسانلارا بىل، عداوات ياراشماز.

مرد گىك

مردلر آراسىندا تاغتا نرد گىك،
 ايکىبىر اويناماق ھم نبرد گىك،
 مردانما اوويوندا طاراپىن اوستان،
 دۆنيا گۈرن ھم غايراتلى مرد گىك.

يۆزۈنە گۆلندە

مرد اۇرۇلىپ اىشدن اوينە گلنده،
بالاسىنى اويناپ الينه آلاندا،
دۇنيا مالى بۆتون اونگقى اوول زامان،
بالاسى اوورۇلىپ يۆزۈنە گۆلندە.

ائنسان بولانى

عزيز ساقلاتگ درده درمان بولانى،
حورمات ادينگ آداما سان بولانى،
اورش اودون ساونىڭ، سۆيىجى دىل بىلەن،
ياراغ آلماز الينه، ائنسان بولانى.

دووزى بولماسىن

ائنسان گىك، الينه ياراغ آلماسىن،
حالقىنگ اكن اوميد گۆلنى يولماسىن،
حالق دردىنه درمان بولابىلمسە،
دردىلى يۆرکلىرىنگ دووزى بولماسىن.

درماندا بولماز

آقماق، عاقىل، مۇفليس بىر ساندا بولماز،
عاقىل "اونگشىق" دىبىپ حايранدا بولماز،
اونگشىق غاجىتسا- دا غام چىمە، مۇفليس،
آقماق بارقا مۇفليس درماندە بولماز.

ائىنم يوق

بىل، دۇنيانگ ھىچ مالئنا ئىنام يوق،
ھىچ جانلى ئىننگ اۋز جانئنا ئىنام يوق،
ائنانچ بىرگىنگ برمە حالقا، چۆن،
دوغاندان توت، تأ دوستونا، ئىنام يوق.

زىرە نىپ اولر

“خى غارىئىقچا كۈپ يانگرا بولار”، (عایال)
كې بىلەن دۇنيانى بىر اۋزى آلار،
دوست، دوشمانى سايغارمانى آخىردا،
گېھە حايран بولۇپ، زىرە نىپ اولر.

بىلەن تاي

ياغشى عايال ايلار اوئىي بېھىشت جاي،
پىريشىدە هم اونگا بولابىلەن تاي،
اما يامان عايال هر اويدە بولسا،
اوى دوزاخدىن، اونى تىز آلسەن حوداى.

ياغشى عايال

بېھىشت، دوزاخ ادن اوئىي، عايالدىن،
ياغشى عايال بارابار، دۇنيا مالىئىن،
عايالنىڭ يامانىن شىيطان اىه رمز،
اولدورقۇپ اىچسە لر غانئن حالالدىن.

أۇزۇنگە گلر

انسانى سىلاسانگ سىلاغانىڭ بولار،
دۇستونگى حارلاسانگ دوشمانىڭ گولر،
ھر عاداتلى بولسانگ-دا بىلگىن مونى،
يىلە تۆكۈرسىنگ أۇزۇنگە گلر.

يوق پىدا

ھرنچە حوشلۇقدان بولسانگ- دا جودا،
آغلاما، آغىدان يوق سانگا پىدا،
حالق آراسىندان سايلاسلىن يول، مرد،
چۇن، آرام درىادا، ھر كىم ناخدا.

اومىدىئىر

بىر دۆنيا ئام آستىندا ھم غالسا جان،
گۈزۈنگەدە درىيا بولۇپ آقسا غان،
اوندا- دا يۆرگىم اومىد دولۇئىر،
مگر بىلمىيانگىمى، نوومىد تاڭ شىطان.

كۈنان تاشلاما

تازە يولى كۈنه يولا قوشلاما،
كۈنه دن پند آلمان، تازا باشلاما،
تازە دوست- يار تاپماق واجئىپەئىر اما،
“تازە تاپدئىم” دىيىپ، كۈنان تاشلاما.

مى گۇتر

يۇر گىدىلىنىڭ دۆزه، دوست! سەن مى گۇتر،
دوستوم، سەن- دە اوز بىلە نىڭى گۇتر،
سەن- دە دوستوم، بىليانىڭ، باشغا نە حاجت،
اوزۇنىڭ گۇتر، من دىمائىين، حايى گۇتر.

ايچىارىن

دوستلار! مىي ساغلىقنىزا ايچىارىن،
ساغ- سالامات بارلىقنىزا ايچىارىن،
حوالىق بىلەن قوراپ سىز مى مىلىسى،
يۇرۇك بىلەن بىرلىكىيىزه ايچىارىن.

مسلىگمىزه ساتايىلەنگ

گلىنىڭ! مى جامئنى درىاغا آتايىلەنگ،
ناو دىيىپ اوستۇنده دۇنۇپ ياتايىلەنگ،
عاقللى لار قوى بىزه طعنه اورسون،
بىز عاقلىمئزى، مسلىگمىزه ساتايىلەنگ.

تازە لردن ياغشىراق

تاز يوللار، كۈنە يولدان ياغشىراق،
آصلى تازە، كۈنە لردن ياغشىراق،
اما دىيىمە كۈنە شрап، كۈنە دوست،
ھە قىمماتلى تازە لردن ياغشىراق.

گلينگ اویشىلىنىڭ

يانان يۆركى لى! گلينگ اویشىلىنىڭ،
دردىمىزى باشدان آخىرە دىيىشىلىنىڭ،
سونگرا اوتلاب بۇتون غام، دردىمىزى،
چارشنبە دك شۇھلە سىندىن آشايلىنىڭ.

سندن گچر

قوصقا چىمە، دۇنيادە سندن گچر،
بوگۇن حوش بول، حوشلۇقدا سندن گچر،
كچنە اوکۇنەمە، گلچىگە حاولئقما،
كچن گچى، گلچىدە سندن گچر.

بولاسم گلىيار

دوستلار آراسىندا بولاسم گلىيار،
حوشلۇقلارئنا منگ- ده گۆلسىيم گلىيار،
حورمات قويىپ مئدام بير- بيرىمىزە،
يۇرىك بريپ، يۇرىك آلاسەم گلىيار.

گۆلسىيم گلىيار

يۇزۇنگ گۆززىپ مئدام گۆلسىيم گلىيار،
يۇرىكىنگە نە بار، بىلىسىم گلىيار،
سېير اديپ مرمر دك گۇوسۇنگ باغىنى،
تازە بىتن ناردان بولاسم گلىيار.

گلدىلر سانا

آى پارلاپ يوقاردان چىقدى آسمانا،
يالقىمنىدان گلدى جانسىزلار جانا،
غارانگقىندا بوليان بۆتون جنایت،
بو گىجه آيلقدان گلدىلر سانا.

ينه شول آرام

ساحر واغتى سن هىچ باردىنگمى دريا؟
كۈردىنگمى، كۈگىrip نه آرام دوريا،
بىلدىنگمى سوو دۆيىبى نه قادار غوغى؟
سن ينه بىل، من هم شول آرام دريا.

ال گۇئر

ظاهيرئم كۈر، باطنىمدان ال گۇئر،
ھىچ حوش يوقدور، حوش بولسون مندن بىر،
آخر بىلمىانگمى كۈنه مئثالى،
غام، حددن آشاندا، حوشلۇغا يىر.

گوركىم يوك

اى غام، ايندى قالبىم قالا، قورقىم يوق،
قشون چكىپ گلسنگ كلا، قورقىم يوق،
همه غاملىئى منگ قول آستىمدا ايندى،
باخىللەندان اولسنگ اولا، قورقىم يوق.

ائغتىبارئم بار

اونگوم گىچە، يولوم بولسا دومان، تار،
دۇنيائىنگ مالئىندان اليم بولسا دار،
ينه قورقىم بولماز، غام قشوندان، چۇن،
دوستلار ياندا، هنىز اىغتىبارئم بار.

ساغ بولسون

(مازار داشئنداقى سطير)

عشق يولونا جان ساتانلار، ساغ بولسون،
غام يولونا داش آتانلار ساغ بولسون،
ايىدى اونقۇپ- اوسن بالالار، بىزدن،
“آرام” دىيىپ آت توتانلار ساغ بولسون.

*****

رويا غلار كىتابچاسىنا گىرىزىلەمدىك قوشغولارى:

بو باش گۈنلىك ياشايىشدا،
نه حوش گچر روزىگاريم.
آز ئومرۇمىنگ دۇرت پاصلئىندا،
نه غىشىم بىللە، نه باهارنم.

يۆرك بىر ماحرە ايلتىشىپ،
دردى ياتدان چئقارماغا،
نه آدالاعچ سالغىنئم بار،
نه آى يۆزلى بىر نىڭارئم.

ياشان مکانىندا هر كىم،
مسگن قىلىپ، دىلبند اونگا،
قارار دىيىپ توغتاماغا،
نه مۆلکۆم بار، نه ديارئم.

يولداش سوماق بىر نىچائينىڭ،
نه اوئنگى بىللە، نه ائزى،
آراسىندا ياشاماغا،
نه صابرئم بار، نه قارارئم.

يۆرك ايلكى حؤوسىنە يىتىشمانسونگ، عصىان ادر،
توغتاتىماغا بىر دم، اونگا يىتىشىمە يار ائغىتىيارئم.

گلچىلەرنى يۆرک اۆزۆپ،
حازىر زامانى باقمانى،
گچە حوش بولايەن دىيىسم،
يوقدور هىچ حوش يادىڭاريم.

حوش ناغامالار دوداقلارما،
بىگانە دىير، بىگانە،
اوئىگۈنلى، غاملى غازاللار،
منىنگ يارئم، منىنگ يارئم.

اونگشوق گىتارىم ئىنگ چنگى،
حوش سىيم دىگەمانى بىيتدى،
اونگشوق دىگىرمن آستىندا،
دانە بولۇپ سىندى تارئم.

نە قالبئىنگ آرامى بار،
نە كۈنگلۈمىنگ جانائى بار،
بىر عۆمرۇمىنگ حاصلئىندا،
تنها غامدئر، هرنە بارئم بار.

دوستلار باشى ئا بوزغۇن، ئا جم بولدى،
وپالارى هىچ، يا بولسا كم بولدى،
اما منى ھىزىز ترک اتمىيىك،
وپالى يولداشئم تنها غام بولدى.

ای يۆره گیم، نه حابار سن دیوانا،
سیلانماق دییپ، اوت سالنپىئنگ جانان،
مگر بىلمە يائىگى حازير زامانا،
سیلاماق مانىسى بولوپىئر فسانە.

كىمسە بىلدى منى ائنسانىنىڭ ساندا،
كىمسە قويىدى منى شىطانىنىڭ ياندا،
كىمسە سايدى منى اوزۇندۇن كىچى،
كىمسە من چە بولابىلسە آرماندا.

اونگ گۈزۈنده پرى لىش ائنسان من،
مونگ گۈزۈنده بلە شاحا شىطان من،
حالق گۈزۈنده نه پرى من، نه شىطان،
بلکە سىزلىر كىمین دردلى ائنسان من.

بىر تىيىمە منىنگ بار ايکى ائنسان،
گۈئىھ بىرى پريىشىدە، بىرى شىطان،
بىرى مطىع حالقا، بىرى آزادا،
كۈنگۈلۈم حايىسا مطىع بولماغاننا حايىران.

عشيق درد دىيىسم آى يۈزلاً من عاشىقدان،
مال غايىغىسى دىيىسم، شۆكۈر، ياغشى حال،
بىلەدىم آرزووم، اىستىگىم نامە،
آرزووم، اىستىگىم، دردەيم، دىلىسىز لال.

*****